ekonomim.

Malatya'da aynı anda 5 karaciğer naklini ABD'deki Türk gördü 4'lü, çapraz naklin yolunu açtı

Vahap MUNYAR
İŞ DÜNYASINDA DİYALOG

2019 yılı Haziran ayının ilk haftasında Malatya İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. **Ahmet Kızılay**'dan mesaj geldi:

- 12 Haziran 2019 günü üniversitemizin Turgut Özal Tıp Merkezi'nde 5 karaciğer nakli aynı anda yapılacak. Yani, 5 alıcı-5 verici 10 ameliyat eş zamanlı gerçekleşecek.

Operasyonun şahitler huzurunda gerçekleşeceğini bildirdi:

- Şahitler huzurunda kayıt yapılacak. Guinness'e başvurup, dünyada bu kapasitedeki tek merkez olduğumuzu göstereceğiz.

Prof. **Kızılay**'ın mesajı üzerine İnönü Üniversitesi Karaciğer Enstitüsü Müdürü Prof. **Sezai Yılmaz**'ı arayıp sordum:

- Hocam, bu rekor denemesi nereden çıktı?

Yanıtı verirken 2018 yılına döndü:

- Yale Üniversitesi (ABD) Tıp Fakültesi Organ Nakli Merkezi'nin kurucusu Prof. Şükrü Emre, 2018 yazında Malatya'da iken aynı anda 3 hastaya karaciğer nakli yaptık. Bizde misafir olarak ders veren Prof. Emre, "Bu önemli rekor için neden Guinness'e başvurmadınız?" **dedi**.

Prof. **Emre**'nin öneride bulunduğunu aktardı:

- Şükrü Hocamız, "Aynı anda 4 nakil yapın, bunu da resmen kayda alın, Guinness'e başvurun" **dedi. Biz de**, "Yapmışken 5 olsun" **diye hazırlandık**.

Şu noktanın altını kalın çizgi ile çizdi:

- Aslında aynı anda 6 karaciğer nakli, yani 12 ameliyat için altyapı ve ekip var. Kimsenin hayatını riske atacak bir rekor denemesi söz konusu değil. 12 ameliyathanemiz, 20 transplantasyon cerrahımız var. Ayrıca rekor denemesi için diğer ameliyatlar ertelenmedi.

12 Haziran 2019 günü o dönemde Genel Yayın Yönetmenliğini yürüttüğüm Hürriyet adına aynı anda 5 karaciğer nakline **Mesude Erşan** tanıklık etti. Ertesi gün haber Hürriyet'in manşetinde yer aldı:

▪ Aynı anda 5 nakille rekora yürüyüş...

O günlerde İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi'ni eleştirenler oldu:

- İnsan sağlığı üzerinde rekor denemesi yapılır mı?

Turgut Özal Tıp Merkezi'nde canla başla karaciğer hastalarını sağlığına kavuşturan, kendisi gibi başarılı doktorlar yetiştiren **Prof. Sezai Yılmaz** eleştirileri savuşturmaya çalışırken, ABD'den bir Türk öğretim üyesi kapısını çaldı:

▪ **Boston College Öğretim Üyesi Prof. Tayfun Sönmez...** Prof. **Sönmez**, konuyu şöyle açtı:

- Boston College'da birlikte çalıştığımız Prof. Utku Ünver'le "Organ Takas Merkezi" gibi çalışacak bir oluşum için yola çıktık. Türkiye'nin önde gelen vakıf üniversitelerinden birine gittim, pek ilgilenmediler. Bizim sizin gibi bu işi gönülden yapan doktorlara ihtiyacımız var.

Prof. **Tayfun Sönmez**, Prof. **Utku Ünver**'le birlikte hazırladığı algoritmaya vefat eden eşinin adını verdi:

▪ **Banu Bedestenci Sönmez Çapraz Nakil Algoritması...**

- Biz 12 Haziran 2019'da aynı anda 5 karaciğer nakli yaparken vericiler hastaların akraba ve yakınlarıydı. "Banu Bedestenci Sönmez Algoritması" **bize hastayı hiç tanımayan vericiden karaciğer nakli yapabilmemizi sağlayacak. Yani, çapraz nakil yapabileceğiz.**

Prof. **Tayfun Sönmez** ve Prof. **Utku Ünver**, protokolle hazırladıkları sistemi İnönü Üniversitesi'ne karşılıksız hibe etti. Prof. **Sezai Yılmaz**, Boston'da görevlerine devam eden Prof. **Sönmez** ve Prof. **Ünver**'le kol kola girip, sistemi kullanmaya başladı.

Derken Prof. **Sezai Yılmaz**, Temmuz 2022'de algoritmanın yardımıyla dünyada ilk kez çapraz sistemle 4'lü canlı vericili karaciğer naklini Turgut Özal Tıp Merkezi'ne bağlı Karaciğer Enstitüsü'ndeki ekibiyle birlikte gerçekleştirdi. Vericiler ve hastalarla ilgili tüm anatomik veriler Prof. **Sönmez** ve Prof. **Ünver**'e gönderilmiş, onlar da algoritmayı çalıştırarak kimden kime naklin gerçekleşebileceğini saptamıştı.

Prof. **Sezai Yılmaz** ve ekibi, bir yandan vericiler ve hastaların sağlığını yakından izlerken, diğer taraftan yaptıkları 4'lü canlı vericili çapraz karaciğer naklinin görüntülerini, tüm aşamalarını içeren raporlarını ABD'nin en saygın bilim dergilerinden **"American Journal Transplantation"**na gönderdi.

"**American Journal Transplantation**" Temmuz 2023 sayısında 4'lü çapraz karaciğer nakli operasyonuna yer verince Prof. **Yılmaz**, ekibi ve Rektör Prof. **Ahmet Kızılay**, bu başarıyı kamuoyuyla paylaşma zamanının geldiği kanısına vardı.

Prof. **Yılmaz** ve Prof. **Kızılay**, geçen Cuma günü Malatya Valisi **Hulusi Şahin**, Büyükşehir Belediye Başkanı **Selahattin Gürkan**'ın katıldığı bir toplantı düzenledi. Toplantıda ABD ile canlı bağlantı kurulup Prof. **Sönmez** ve Prof. **Ünver**'in yanısıra Yale Üniversitesi'nden Prof. **Şükrü Emre**'nin katılımı sağlandı.

Prof. **Yılmaz**, toplantıda şu mesajı verdi:

- Malatya İnönü Üniversitesi'nde tarih yazmaya devam ediyoruz...

Rektör Prof. **Kızılay**, önlerini açık tutuyor, destekliyor, Prof. **Yılmaz**, Karaciğer Enstitüsü'ndeki ekibi gerçekten de tıp tarihine geçen başarılara imza atıyor...

4'lü çapraz **karaciğer nakli** 'Nobel'i hak ediyor

MALATYA İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi Karaciğer Enstitüsü Müdürü Prof. **Sezai Yılmaz**, karaciğer naklinde Avrupa'da birinci, dünyada ikinci sırada yer aldıklarını belirtti:

- 6 Şubat 2023 Pazarcık ve Elbistan merkezli, Malatya dahil 11 ilimizi vuran depreme kadar 35 günde 35 karaciğer nakli gerçekleştirdik. Deprem sonrasında da tüm zorluklara rağmen karaciğer naklini durdurmadık.

Turgut Özal Tıp Merkezi Başhekimi Doç. **Adil Başkıran**, deprem sonrası tüm branşlarda sağlık hizmetine devam ettiklerini bildirdi:

- Karaciğer, kemik iliği ve böbrek nakillerinde büyük bir teknolojik altyapıyla ameliyatlar devam etti. Depremden sonra karaciğerde 110, böbrekte 7, kemik iliğinde 86 nakil gerçekleştirildi.

İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. **Ahmet Kızılay**, karaciğer nakli ekibinin tarih yazarak başarısını dünyaya kanıtladığını vurgulayıp ekledi:

- Bu tarihi olay Nobel ödülünü hak ediyor...

'Organ Takas Merkezi' yılda 5 bin hayat kurtarır

2018 yılı Mayıs ayında dönemin Hürriyet Gazetesi İcra Kurulu Başkanı **Mehmet Soysal**'la Cumhurbaşkanı **Recep Tayyip Erdoğan**'ın İngiltere gezisini izlerken SoftBank'ın patronu **Masayoshi Son**'ın önderliğinde 100 milyar dolarlık "**Vision Found**"u kurup yöneten, Centricus'un sahibi **Dalınç Arıburnu** ile buluştuk.

Arıburnu, sohbet sırasında bir süredir üzerinde çalıştığı, sosyal sorumluluk olarak gördüğü bir projeyi paylaştı:

- **ABD'deki Boston College öğretim üyesi Prof. Tayfun Sönmez ile 7 yaşından beri arkadaşız. Prof. Sönmez ve arkadaşı Prof. Utku Ünver'le Türkiye'de** "Organ Takas Merkezi" **kurulması için çalışmalara başladık**.

Prof. **Sönmez** ve Prof. **Ünver**'in geliştirdiği modelle ABD'de "**Ulusal Böbrek Takas Merkezi**"nin oluşturulduğunu, çok iyi çalıştığını kaydetti:

Türkiye'de organ nakli bekleyenleri anımsattı:

- **Türkiye'de her yıl böbrek ve karaciğer nakli bekleyen 30 bin hasta olduğunu biliyorum. Bunlardan yılda 1000'i nakil şansı yakalayabiliyor**. "Organ Takas Merkezi", **nakil sayısını yılda 5 bine çıkarabilir. Yani, yılda 5 bin kişinin hayatı kurtulabilir**.

Projenin maliyetini sordum, şu yanıtı verdi:

- "Takas Merkezi"**nin kuruluşu, sonrasında hastaların bakımı**, "Organ Bağışına Hazırım" **diyerek merkeze kayıt yaptıran hayırseverlerin seyahatleri, hastanelere bu sistemin kurulması bir harcama gerektirecek**. **Bunların hepsini biz karşılayacağız**.

Sistemin özünün altını çizdi:

- "Organ Takas Merkezi", **böbrek ve karaciğer nakli bekleyen hastalar ile hayırsever organ bağışçılarının buluşmasını sağlayacak**.

Malatya İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi Karaciğer Enstitüsü'nde Prof. **Sezai Yılmaz** ve ekibinin 4'lü çapraz karaciğer naklini Prof. **Sönmez** ve Prof. **Ünver**'in geliştirdiği "**Banu Bedestenci Sönmez Algoritması**" sayesinde gerçekleştirdiğini öğrenince Mayıs 2018'de Hürriyet'te manşet olan bu yazımı anımsadım:

- **Organ Takas Merkezi yılda 5 bin hayat kurtaracak...**

Sistem bu yazıdan 5 yıl sonra Malatya'daki Karaciğer Enstitüsü'nde devreye girmiş oldu...

DİĞER YAZILARI

1.2 milyar Euro göründü hedefe Doğu Avrupa, Afrika, CIS ve Orta Doğu'yu koydu
08.08.2023 01:32

Limanı tek başına dünyada ilk 100'e girdi, 150 milyon dolar daha yatırıp büyüyecek
07.08.2023 02:29

Toprakta 7 bin 500 marul 800 ton, 'hidrofili' ile 21 bin marul 4 ton su ile üretiliyor
04.08.2023 02:00

Cirosu 78.5 milyar lira oldu, yıllık yatırımı 500 milyon doları buldu
03.08.2023 02:00

Türkiye'ye 2 milyar Euro getirdik, 5 yılda 10 milyar Euro yatırım planımız var
02.08.2023 02:00

Tüm yazılarını göster